

Commissie van toezicht op de arrestantenzorg

voor de politie eenheid Noord Nederland

JAARVERSLAG 2013

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
2. De Commissie	4
3. Communicatie commissie – leiding politie eenheid	6
4. Ontwikkelingen	8
5. Bezoeken en bevindingen	9
6. Conclusies en aanbevelingen	15

1. Inleiding

Dit is het eerste jaarverslag van de commissie van toezicht op de arrestantenzorg (CTA) in de eenheid Noord Nederland. Behalve bij de landelijke eenheid is in alle eenheden van de politie een commissie van toezicht op de arrestantenzorg actief. Aan het werk van de commissie ligt een Regeling toezicht arrestantenzorg (Rta) ten grondslag. De regeling is per 1 januari 2013 van kracht en regelt de inrichting van de commissies van toezicht op de arrestantenzorg. De korpschef van de politie heeft de regeling doen uitgaan op grond van artikel 25 van de Regeling beheer politie. Dit artikel luidt als volgt:

Artikel 25

- 1. De korpschef stelt ten behoeve van de toezicht op de arrestantenzorg voor iedere regionale eenheid een commissie van toezicht op de arrestantenzorg in, bestaande uit ten minste vijf onafhankelijke leden.*
- 2. De commissies van toezicht op de arrestantenzorg hebben in ieder geval tot taak:*
 - a. toezicht te houden op de arrestantenzorg in de politiecellen en politiecellencomplexen in de regionale eenheid, waaronder tevens begrepen de politiecellen en politiecellencomplexen van de Landelijke eenheid gelegen in het gebied van de regionale eenheid*
 - b. jaarlijks rapport uit te brengen aan de korpschef over haar werkzaamheden;*
 - c. gevraagd en ongevraagd aan de korpschef advies uit te brengen en inlichtingen te geven omtrent aangelegenheden betreffende de arrestantenzorg*
- 3. De korpschef stelt regels vast over de voor een adequate taakvervulling benodigde bevoegdheden, de samenstelling, de werkwijze van en de jaarlijkse verslaglegging door de commissies van toezicht op de arrestantenzorg alsook over de benoeming, het ontslag en de vergoeding van haar leden.*
- 4. Bij de samenstelling van de commissies van toezicht op de arrestantenzorg wordt rekening gehouden met de benodigde maatschappelijke en bestuurlijke deskundigheid en ervaring van de leden.*
- 5. De korpschef rapporteert, mede op basis van de door de commissies van toezicht op de arrestantenzorg jaarlijks aan hem gezonden rapporten, jaarlijks aan de minister over de samenstelling van de commissies van toezicht op de arrestantenzorg en over hun werkzaamheden.*

Op basis van de Rta worden de commissies samengesteld en wordt een regeling voor de vergoedingen opgesteld. In Noord-Nederland hebben alle leden van de commissie van toezicht op de politiecellencomplexen aangegeven hun werk te willen voortzetten. Zij zijn dan ook allen benoemd door de korpschef. Nadien is door de korpschef een regeling vergoedingen commissieleden opgesteld. Deze is zowel door de commissie Noord Nederland als door het landelijk centrum CTA's becommentarieerd en van advies voorzien. Bij de vaststelling van de regeling is afgeweken van de adviezen, terwijl op de brief met commentaar van de commissie Noord Nederland door de korpschef niet is gereageerd.

Met de opstelling van dit jaarverslag wordt voldaan aan artikel 25, tweede lid, aanhef en onder b, van bovengenoemde Regeling beheer politie. Gekozen is voor een beknopt verslag, omdat de commissie van elk afzonderlijk bezoek een verslag opmaakt, bestemd voor de korpschef, de politiechef en de direct voor de locatie verantwoordelijke leidinggevend. Door de eenheidsleiding wordt schriftelijk gereageerd op de rapportages die worden uitgebracht.

Met het van kracht worden van de Rta is ook een landelijk centrum voor toezicht op de kwaliteit van de arrestantenzorg (Landelijk Centrum) ingericht. In het voorjaar van 2013 is door de landelijke vergadering van voorzitters en vicevoorzitters het Landelijk Centrum samengesteld. Vier voorzitters ondersteund door een secretaris vormen bij toerbeurt het Landelijk Centrum. In het inmiddels samengestelde roulatieschema is opgenomen dat de CTA Noord Nederland in 2013 en 2014 deelneemt aan het Landelijk Centrum en in 2019 opnieuw deelnemer is. Voor de activiteiten van het Landelijk Centrum wordt verwezen naar het jaarverslag van het Landelijk Centrum zelf.

In dit jaarverslag wordt in hoofdstuk 2 aandacht besteed aan de commissie zelf; werkwijze, bezetting etc.

Hoofdstuk 3 gaat in op de communicatie met de eenheidsleiding, die in het afgelopen jaar is geïntensiveerd, mede als gevolg van de inrichting van een nationale politie. Hoofdstuk 4 behandelt een aantal ontwikkelingen waarmee de commissie werd geconfronteerd, waaronder de internationale dimensie van het werk van de commissie in de vorm van deelname aan het Nederlandse nationale preventiemechanisme (NPM) in het kader van het op 18 december 2002 te New York totstandgekomen Facultatief Protocol bij het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing (Trb. 2005, 243 en Trb. 2006, 64; ook wel OPCAT genoemd)

Hoofdstuk 5 geeft inzicht in de bezoeken die door de commissieleden zijn afgelegd en in grote lijnen de bevindingen naar aanleiding van de bezoeken en het overleg met de politie. Hoofdstuk 6 tenslotte geeft een aantal conclusies en aanbevelingen weer.

2. De Commissie

De commissie toezicht arrestantenzorg (CTA) in de politie eenheid Noord – Nederland is een voortzetting van de commissie toezicht politiecellen (CTPC), zowel personeel als geografisch.

2.1 Samenstelling CTA en rooster van aftreden

Commissielid	Aftredend 1 ^e termijn	Aftredend 2 ^e termijn	Achtergrond
Dhr. J. Beuving lid	1 juni 2015	1 juni 2019	Integrale veiligheid/ brandweer
Mw. M. Bolwijn lid	1 juni 2015	1 juni 2019	GGZ/Jeugdzorg
Dhr. K. Renkema lid	nvt	1 okt. 2014	Gevangeniswezen
Dhr. J. Verhoeff voorzitter	nvt	1 okt. 2014	Reclassering
Dhr. mr. A. W. Wassink lid	1 juni 2016	1 juni 2020	Rechterlijke Macht
Mw. J. A. Wijnbergen vice voorzitter	nvt	1 okt. 2015	GGD

Eind 2013 heeft de heer Beuving de commissie verlaten. Zijn werkzaamheden binnen de veiligheidsregio Fryslân en de toenemende mate van samenwerking in het Noorden bracht hem in een situatie waarbij belangenverstrengeling aan de orde zou kunnen zijn. Om dat te voorkomen heeft hij zijn functie ter beschikking gesteld. De commissie is een wervingscampagne gestart, waarbij zo mogelijk ook kandidaten gevonden worden, die de vacatures die in 2014 ontstaan, kunnen invullen.

De commissie wordt bijgestaan door een ambtelijk secretaris. Tot 1 september 2013 is deze functie ingevuld door de heer G. Heegen. Per 1 september is zijn taak als gevolg van herschikking van functies binnen de politie eenheid Noord Nederland overgenomen door mevrouw F. J. Overal.

In 2013 heeft de commissie vier keer vergaderd.

2.2 Werkwijze CTA

De commissie stelt zich ten doel om de ophoudkamers van de politiebureaus en de in de rechtbanken ingerichte cellen jaarlijks één keer te bezoeken en de politiecellencomplexen twee keer per jaar. De cellencomplexen worden door twee commissieleden bezocht, de ophoudkamers afwisselend door één of twee commissieleden. Van elk bezoek wordt een rapportage opgesteld, waaraan conclusies en/of aanbevelingen worden verbonden. De rapportages worden in de eerstvolgende vergadering van de commissie besproken en vastgesteld. Daarna worden deze verzonden naar de leiding van de eenheid en aan de direct voor de betrokken locatie verantwoordelijk leidinggevende. De commissie heeft ervoor gekozen om meer uniformiteit in deze rapportages aan te brengen. Er zijn in 2011 standaard formulieren voor de cellencomplexen en voor de ophoudkamers ontwikkeld en in gebruik genomen. In 2012 is het formulier bijgesteld aan de hand van ervaringen van commissieleden. In 2013 zijn de ervaringen met deze werkwijze ingebracht bij het Landelijk Centrum, ten behoeve van de ontwikkeling van een landelijk format bezoeksrapportage. In voorkomende gevallen woont een lid van de commissie een calamiteitenoefening bij.

Met bovenomschreven werkwijze sluit de commissie direct aan bij de omschrijving van de werkwijze zoals deze is opgenomen in artikel 4 van de Rta.

De commissie is door de korpschef ingesteld. Dat brengt met zich mee dat de commissie niet zelf naar buiten treedt. Zij rapporteert door middel van tijdens commissievergaderingen vastgestelde verslagen aan de eenheidsleiding. Daarnaast worden de verslagen ook doorgezonden naar de voor de locatie direct verantwoordelijke leidinggevendenden. Gedurende de uitvoering van haar werkzaamheden heeft de commissie geconstateerd dat een directe terugkoppeling van de bevindingen naar de voor de locatie direct verantwoordelijken wordt beschouwd als welkome feedback.

Zaken die op snelle en eenvoudige wijze verbeterd kunnen worden, kunnen zo eerder opgepakt worden. Uiteraard worden tijdens de bezoeken ook mondeling opmerkingen geplaatst, indien aan de orde. Ook is er een effect geconstateerd in de zin van bekendheid met de commissie op lokaal niveau. Veelal is men op de hoogte van het bestaan van de commissie en wordt voor de herkenning gebruik gemaakt van het toegezonden overzicht (met foto's) van commissieleden en het getoonde legitimatiebewijs.

3. Communicatie commissie – leiding politie eenheid

Onder invloed van de organisatieveranderingen bij de politie is ook de communicatie met de eenheidsleiding aangepast. Hadden wij voorgaande jaren naar aanleiding van het jaarverslag van de commissie nog drie keer een overleg met de regionale leiding, in 2013 heeft één overleg plaatsgevonden op 11 juni. Hierbij waren namens de politie het waarnemend hoofd bedrijfsvoering, de waarnemend chefs van de districten Groningen, Fryslân en Drenthe en een hoofd bedrijfsvoering, belast met arrestantenzorg aanwezig. De commissie werd vertegenwoordigd door de voorzitter, vice-voorzitter en de secretaris. De eenheidsleiding heeft een van de leden aangewezen als portefeuillehouder arrestantenzorg. Afgezien van de wisselingen die op deze portefeuille hebben plaatsgevonden is de commissie te spreken over het aanwijzen van een portefeuillehouder voor de hele eenheid. Dit zal de communicatie vergemakkelijken.

In dit overleg is door de eenheidsleiding toegezegd dat er gewerkt zal worden aan:

- Het opstellen van één noordelijke regeling arrestantenzorg, op basis van “best practice” uit de drie regelingen van de voormalige regio’s;
- het opstellen van één centrale planning inzake de te houden ontruimingsoefeningen;
- het houden van risico-inventarisaties &-evaluaties (RI&E) waarbij meer vanuit de invalshoek van de arrestant zal worden gekeken;
- het duidelijk beleggen van de verantwoordelijkheid voor de arrestant, ook indien sprake is van permanente camera-observatie (zoals in Fryslân in de ophoudkamers standaard is);
- het opstellen van een protocol voor het gebruik van de groepsruimte in de parkeerkelder van de locatie Heerenveen.

Naast het houden van een jaarlijks overleg met de eenheidsleiding is er ook sprake van schriftelijk contact. De commissie kan nu rekenen op een schriftelijke reactie naar aanleiding van de rapportages per locatie, zoals deze vier keer per jaar worden vastgesteld in de vergadering van de commissie. Ook hier is sprake van een duidelijke verbetering in de communicatie. Ter illustratie een citaat uit de brief van 11 september 2013:

“Op 11 juni 2013 hebben wij het periodiek overleg tussen CTA en eenheidsleiding gevoerd. In dit overleg zijn ondermeer de items uit het jaarverslag 2012 aan de orde geweest. Met deze brief wil ik u op de hoogte brengen over de voortgang.

BHV organisatie

De BHV-organisatie op alle politielocaties in de eenheid Noord wordt op orde gebracht. In een aantal vacatures van zowel coördinatoren, als hulpverleners wordt zo spoedig mogelijk voorzien. U ontvangt een namenlijst van BHV-ers per locatie.

Uw advies ten aanzien van herkenbare aanwezigheid van een bedrijfsnoodplan wordt onderschreven. Alle locaties zullen hierop worden gecontroleerd en de medewerkers zullen gewezen worden op de aanwezigheid én de inhoud van het bedrijfsnoodplan. Als informatie voor de medewerkers is een folder "Bedrijfshulpverlening medewerkers-instructie" opgesteld. Deze heeft u inmiddels via de secretaris ontvangen.

De BHV coördinator zal de planning voor de periodieke oefeningen opstellen. Tevens zal hij bij de uitvoering registreren.

De districtchefs zijn verantwoordelijk voor een actuele en functionerende BHV-organisatie. Het onderhoud van de BHV-organisatie en een actueel oefeningsoverzicht zullen periodiek onderwerp van gesprek zijn in het Districts- respectievelijk Eenheidsleidingoverleg.

Groepsruimte Heerenveen

Voor de groepsruimte in het kantoor Heerenveen is inmiddels een protocol voor ingebruikname opgesteld. Deze treft u als bijlage aan. Er wordt nog gewerkt aan een richtlijn voor ontruiming bij calamiteiten.

Rechtbank dagcellencomplex Guyotplein Groningen

Zoals u aangeeft in uw jaarverslag 2012 beschikt deze (complexe) locatie niet over een actueel en compleet bedrijfsnoodplan. Eind 2012 is er een ontruimingsoefening gehouden. Mede op basis van de opgedane ervaringen zijn nu specifieke ontruimingsrichtlijnen voor deze locatie opgesteld. Deze treft u ook als bijlage aan."

4. Ontwikkelingen

4.1 Nationale politie

Met ingang van 1 januari 2013 zijn de drie regio's in Noord Nederland opgegaan in de eenheid Noord Nederland. Er zijn in Nederland elf eenheden gevormd. Tien regio gebonden eenheden en één landelijke eenheid. Voor de commissie betekende dit naast een aantal organisatorische ontwikkelingen (zie ook hoofdstuk communicatie) dat ook het aantal locaties waar arrestanten kunnen worden opgehouden, is uitgebreid. De Rta regelt dat de commissies ook toezien op locaties van de landelijke eenheid in het werkgebied. Voor de commissie betekent dit een uitbreiding met de ophoudkamers die gevestigd zijn op het station Groningen. Deze locatie is in mei 2013 bezocht (zie tabel bezoeken).

4.2 Landelijk Centrum CTA

Als gevolg van de vorming van de nationale politie zijn er ook ontwikkelingen geweest ten aanzien van de CTA's. Waren voor 1 januari 2013 de commissies van toezicht gekoppeld aan de bestaande regio's en het korps landelijke politiediensten (KLPD), thans kent elke eenheid een CTA en maken de locaties van de landelijke eenheid deel uit van de te bezoeken locaties van de regionale eenheden. Zoals aangegeven in de inleiding zijn de commissies tot stand gekomen op basis van de Rta en is indeze regeling ook voorzien in de inrichting van een Landelijk Centrum.

Door het Landelijk Centrum is uitgebreid aandacht besteed aan het in de inleiding genoemde Facultatief Protocol bij het Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing (OPCAT; hierna het Protocol).

In het op 10 december 1984 tot stand gekomen Verdrag tegen foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing (Trb. 1985, 69) is een absoluut verbod van foltering vastgelegd. Om naleving van dit absolute verbod te bevorderen is het Protocol op 18 december 2002 door de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties aanvaard. Het Protocol heeft als doel een bijdrage te leveren aan het voorkomen van foltering door een systeem in het leven te roepen van regelmatige bezoeken door onafhankelijke internationale en nationale organen aan plaatsen waar personen gedetineerd worden. Er wordt op internationaal niveau een Subcomité ter preventie van foltering en andere wrede, onmenselijke of onterende behandeling of bestraffing ingesteld (SPT). Daarnaast legt het Protocol aan staten die partij zijn de verplichting op om één of meer onafhankelijke nationale preventiemechanismen (NPM) aan te wijzen ter voorkoming van foltering op nationaal niveau. In verband met voornoemde NPM is in het verzoek tot goedkeuring van het Protocol aan de Voorzitters van de Eerste en van de Tweede Kamer der Staten-Generaal gewezen op het bestaan van de commissies van toezicht op de arrestantenzorg (Staten-Generaal, vergaderjaar 2008–2009, 31 797 (R1871), A en nr. 1, p. 9). In 2010 is het Protocol in werking getreden.

De Inspectie Veiligheid en Justitie is aangewezen als coördinator van het Nederlandse NPM. Een van de taken van het NPM is om jaarlijks verslag te doen van haar bevindingen aan het SPT. Er zijn ook toehoorders aangewezen bij het NPM-overleg. De bevindingen van deze organisaties worden meegenomen in het jaarverslag. De klankbordgroep van de commissies van toezicht op de arrestantenzorg fungeren als toehoorder.

De jaarverslagen van de verschillende CTA's zullen daardoor mede onderdeel uitmaken van de rapportage van de Inspectie Veiligheid en Justitie aan de Hoge Commissaris voor de Mensenrechten van de VN.

Vanuit het Landelijk Centrum is mede door de vertegenwoordiger van CTA Noord Nederland deelgenomen aan de NPM-bijeenkomsten in 2013. Mede als gevolg van de deelname aan het NPM zal de aandacht van de CTA's nog meer gaan in de richting van bejegening van ingeslotenen. Het toepassen van een door het Landelijk Centrum ontwikkeld rapportage-formulier zal daaraan bijdragen. In toenemende mate zal met ingeslotenen gesproken worden.

5. Bezoeken en bevindingen

5.1 Bezoeken

Bezoeken vinden steeds onaangekondigd plaats. Voor de ophoudkamers veelal tijdens kantooruren, omdat veel kleinere politiebureaus slechts gedurende deze uren in gebruik zijn. Voor de andere bureaus en de cellencomplexen gelden andere tijden en regelmatig worden bezoeken gepland op de avond of in het weekend.

Overzicht bezoeken

Tabel 1: bezoeken in 2013

	Locaties in Groningen	Bestem- ming	Bezocht in 2013	Bedrijfs nood plan?	Voorafgaand jaar ontruimings- oefening?
1	Delfzijl	ok	juli	ja	ja
2	Groningen, Diamantlaan	ok	nov	ja	ja
3	Groningen, Guyotplein rechtbank	dc	nov	Ja	ja
4	Groningen, Hooghoudtstraat (cellencomlex)	cc	mei/nov	ja	ja
5	Groningen, Korreweg	ok	apr	ja	Ja **
6	Groningen, Parkallee	ok	apr	ja	ja

7	Groningen, Rademarkt	ok	dec	ja	ja
8	Haren	ok	aug	ja	nee
9	Hoogezand	ok	juni	ja	ja
10	Leek	ok	nov	ja	ja
11	Stadskanaal	ok	nov	ja	ja
12	Uithuizen	ok	juni	ja	ja
13	Veendam	ok	nov	ja	ja
14	Winschoten	ok	nov	ja	ja
15	Zuidhorn	ok	mei	ja	ja
16	Groningen Station (Landelijke Eenheid)	ok	mei	ja	Ja**
17	Totaal 17 bezoeken waarbij alle locaties in Groningen zijn bezocht				
	Locaties in Fryslân	Bestem- ming	Bezocht in 2013	Bedrijfs- nood plan?	Voorafgaand jaar ontruimings- oefening?
18	Ameland	ok+c	juli	Ja	nee
19	Bolsward	ok	nov	ja	nee
20	Burgum	ok	mei	ja	ja
21	Dokkum	ok	dec 2012	ja	Ja**
22	Drachten (cellencomplex)	c/ok	april en nov	ja	Ja**
23	Franeker	ok	mei	ja	Ja**
24	Grou	ok	nov	ja	Ja***
25	Harlingen	ok	april	ja	ja
26	Heerenveen	ok	dec	ja*	Ja**
27	Joure	ok	aug	ja	nee
28	Koudum	ok	mei	ja*	nee
29	Leeuwarden Holstmeerweg	c/ok	mei en nov ook calam.	ja (digi-	ja

	(cellencomplex)		oefening	taal)	
30	Leeuwarden Wilhelminaplein (gerechtshof)	dc	dec	Ja*	nee
31	Leeuwarden Zaailand (rechtbank)	dc	dec	Ja*	nee
32	Lemmer	ok	aug	Ja	nee
33	Oosterwolde	ok	april	ja	ja
34	Sneek	ok	nov	ja	Ja
35	St. Annaparochie	ok	nov	ja	nee
36	Schiermonnikoog	ok+c	dec	ja	nee
37	Terschelling	ok+c	april	ja	nee
38	Vlieland	ok+c	-	Ja*	nee
39	Wolvega	ok	mei	Ja*	nee
40	Totaal 24 bezoeken, waarbij op Dokkum na alle vestigingen zijn bezocht. Dokkum is in 2012 op 31 december bezocht				
	Locaties in Drenthe	Bestem- ming	Bezocht in 2013	Bedrijfs- nood- plan?	Voorafgaand jaar ontruimings- oefening?
41	Assen (cellencomplex)	c/ok	april/okt	ja	ja
42	Assen, Weiersstraat	ok	dec	ja	nee
43	Assen, rechtbank	dc	nov	ja	nee
44	Beilen	ok	sep	ja	nee
45	Coevorden	ok	-	ja	nb
46	Emmen, Westeind	ok	jan	ja	ja
47	Hoogeveen	ok	juni	ja	ja
48	Klazienaveen	ok	nov	ja	ja
49	Meppel	ok	mei	ja	ja
	Totaal 9 bezoeken, de locatie Coevorden werd niet bezocht.				

Verklaring tekens:

ok = ophoudkamer

c = cel

dc = dagcel

Ja* = bedrijfsnoodplan is wel aanwezig maar in beperkte mate toegesneden op de lokale situatie.

Ja** = Oefening is volgens zeggen wel gehouden, maar niet inzichtelijk gemaakt met behulp van een aanwezig evaluatieverslag.

Ja*** = Er is wel geoefend door betrokken BHV'ers, maar niet op de eigen locatie (Grou)

Er zijn in totaal vijftig onaangekondigde bezoeken gebracht. Er is één calamiteiten oefening bijgewoond. In totaal zijn twintig arrestanten gesproken: vier vrouwen en zestien mannen, hieronder waren geen minderjarigen.

5.2 Bevindingen

Ontvangst

De commissie stelt vast, dat in het algemeen de ontvangst van commissieleden door politiemedewerkers correct en gastvrij is. Vragen en opmerkingen van commissiezijde vormen serieus onderwerp van gesprek. In toenemende mate ziet de commissie ook dat door de commissie uitgebrachte rapportages bekend zijn bij medewerkers.

Bedrijfsnoodplannen en ontruimingen

De constatering die hierboven in de tabel worden weergegeven hebben betrekking op het moment dat het bezoek werd gebracht. Het is bij de commissie bekend (zie ook hoofdstuk 3) dat er door de eenheidsleiding aan wordt gewerkt om alle locaties te voorzien van een actueel bedrijfsnoodplan en jaarlijkse oefeningen te plannen. Zo is bij het bezoek aan Schiermonnikoog bijvoorbeeld geconstateerd dat er niet geoefend is, maar later bereikte de commissie het bericht dat dit een week later wel is gebeurd. Bij volgende bezoeken zal hier door de commissie aandacht aan worden besteed, te meer daar aan de commissie via de coördinator BHV de eenheidsleiding een planning van de te houden BHV-oefeningen is verstrekt.

Oefenen betekent niet altijd dat er sprake is van een ontruimingsoefening, ook andere aspecten van de bedrijfshulpverlening kunnen hierbij aan de orde zijn. De commissie dringt aan op het houden van ontruimingsoefeningen waarbij arrestanten zijn betrokken.

Op alle locaties werd een bedrijfsnoodplan aangetroffen, echter niet specifiek toegesneden op de locatie zelf. Bij veertien van de negen en veertig locaties kon ten tijde van het bezoek niet worden vastgesteld dat er een oefening heeft plaatsgevonden.

Interview arrestanten

De commissie stelt net als in voorgaande jaren vast dat op de politiebureaus in de ophoudkamers nauwelijks arrestanten worden aangetroffen. Dit wordt veroorzaakt door het intensieve gebruik van de cellencomplexen. Om enig zicht te krijgen op de bejegening van

arrestanten op de politiebureaus moet de commissie daarom afgaan op de informatie die tijdens de bezoeken aan de ophoudkamers door medewerkers dan wel leidinggevend wordt verstrekt.

Bij het bezoeken van de cellencomplexen wordt mede daarom met één of meerdere arrestanten gesproken, waarbij de bejegening bij aanhouding en insluiting op de politiebureaus ook onderwerp van gesprek is.

Het algemene beeld dat uit deze gesprekken ontstaat is dat ingeslotenen tevreden zijn over de bejegening en men geeft aan dat arrestantenverzorgers hen met respect behandelen en rekening houden met specifieke omstandigheden.

Inzet camera-observatie

De commissie stelt vast dat de vorming van de Nationale Politie en daaruit voortvloeiend het samengaan van drie regio's tot de eenheid NoordNederland nog niet heeft geleid tot harmonisering van de uitwerking van het beleid ten aanzien van de communicatiemogelijkheden van ingeslotenen in ophoudkamers.

Zo is het in de voormalige regio Groningen gebruikelijk dat ingeslotenen via het gebruik van een bel en een lichtsignaal de aandacht kunnen trekken van de voor insluiting verantwoordelijke verbalisant, die gehouden is zich in de buurt van de betreffende ophoudkamer te bevinden. In Fryslân is het gebruikelijk dat in de ophoudkamers gelijk met het licht ook de observatiecamera wordt ingeschakeld, die vervolgens kan worden uitgelezen bij de zg. brede publieks opvang (BPO), oftewel de receptie. Contact kan worden verkregen door middel van een intercom, die beantwoord wordt door een medewerker van de receptie. Aan het inzetten van de camera-observatie gaat geen besluit van een hulpofficier van justitie vooraf, terwijl ten aanzien van het aanzeggen veelal wordt volstaan met een in de ophoudkamer aangebrachte sticker. Hierdoor bestaat het risico dat een arrestant die de sticker niet begrijpt niet op de hoogte is van camera-observatie. Dit is wel noodzakelijk in verband met de privacy van de ingeslotenen.

Bij bezoeken is doorgevraagd op de vraag of het voor medewerkers duidelijk is waar de verantwoordelijkheid voor de ingeslotene ligt (ambtsinstructie). Op deze vraag is door betrokkenen doorgaans bevredigend geantwoord. De commissie heeft al eerder aangegeven dat automatische camera-observatie het gevaar van schijnveiligheid met zich mee kan brengen. De indruk is ontstaan dat men er goed van op de hoogte is waar de verantwoordelijkheid voor de ingeslotene ligt.

Vervoer Terschelling – vaste wal van personen met psychische aandoening

Door medewerkers van de politie op Terschelling is aangegeven dat men zich ongemakkelijk voelde bij de aanpak van personen met een psychische aandoening. Door de huisartsen op het eiland wordt geen geneeskundige verklaring afgegeven ten behoeve van een benodigde inbewaringstelling (ibs).

Dit leidt vooral tot logistieke problemen; veelal dient te worden overgegaan tot transport naar Harlingen of Leeuwarden voordat een (GGD)arts de arrestant met psychische

problematiek kan beoordelen.

De juridische status van het vervoer Terschelling – Harlingen/Leeuwarden zorgt voor onduidelijkheid bij de politiemensen.

Feitelijk gaat het om dilemma's die vaker aan de orde komen (zie o.a. hoofdstuk 3 van de derde evaluatie van de Wet Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen; '*Grensgebieden van de Wet BOPZ*', bijlage bij Kamerstuk 25763, nr. 7). De commissie heeft de korpsleiding verzocht om de politie op Terschelling duidelijkheid te bieden over hoe de eenheidsleiding vindt dat de politiemensen ter plaatse in dergelijke gevallen dienen te handelen.

Hierop heeft de eenheidsleiding aangegeven onderzoek te hebben gedaan. De eenheidsleiding is, na alle andere mogelijkheden te zijn nagegaan, met het openbaar ministerie overeen gekomen dat verwarde personen zonder titel kunnen worden overgebracht naar de vaste wal, al waar de beoordeling dan plaatsvindt en indien noodzakelijk de burgemeester aldaar een ibs af geeft. Van deze oplossing is aan de commissie schriftelijk mededeling gedaan.

Legionella

De commissie besteedt bij haar bezoeken aandacht aan de mogelijkheden van legionellabesmetting. In toenemende mate is regelmatig doorspoelen van douches en oogdouches aan de orde. De commissie moet het echter doen met mondelinge informatie ter plaatse. De eventuele registratie die van dit doorspoelen wordt bijgehouden is voor de commissieleden niet in te zien. De commissie zou dit inzicht wel graag willen hebben.

Bijzondere doelgroepen

Bij met name bezoeken aan cellencomplexen wordt door de commissie aandacht besteed aan bijzondere doelgroepen: minderjarigen, drugs- en alcoholgebruikers, GGZ-cliënten en vreemdelingen.

- Bij bezoeken wordt in gesprek met arrestantenverzorgers gesproken over de bejegening van minderjarige arrestanten. Men blijkt goed op de hoogte van de bijzondere bejegeningvoorschriften. Door de commissie zijn geen minderjarigen in ophoudkamers of cellen aangetroffen, zodat interviews niet zijn gehouden.

De commissie heeft kennis genomen van de "*Nieuwe richtlijn behandeling minderjarigen in cel*", die de korpsleiding in juni 2013 liet verschijnen.

- Door de commissie is instemmend gereageerd op de mogelijkheid om GHB gebruikers indien nodig te plaatsen in een locatie van DJI. Ten behoeve van de eenheid NoordNederland zijn twee cellen voor dit doel gereserveerd in PI Zwolle.

- In een enkel geval wordt een GGZ-cliënt ingesloten aangetroffen.

Arrestantenverzorgers geven aan in te zien dat een cel geen goede verblijfplaats is, niet voor de persoon in kwestie, maar ook door het ontbreken van een insluitingstitel. De commissie heeft er begrip voor dat wordt gehandeld en dat men verblijfsgelegenheid verzorgt in afwachting van de inzet van de GGZ. De commissie stelt wel vast dat ten aanzien van de

inzet van GGZ specialisten en voorzieningen er verbetering aan de orde is zowel ten aanzien van de snelheid waarmee specialisten beschikbaar zijn als het aanbod van eventuele verblijfsvoorzieningen.

- Vreemdelingen worden niet of nauwelijks als ingeslotene aangetroffen. De commissie heeft kennis genomen van het op het insluiten van vreemdelingen aangescherpte beleid naar aanleiding van de zaak Dolmatov.

6. Conclusies/aanbevelingen

- Voor veel commissies van toezicht op de arrestantenzorg was 2013 een jaar waarin de herinrichting van de commissies zelf veel aandacht vroeg. Dat was in Noord Nederland niet het geval. Alle leden zijn aangebleven. De commissie heeft zich dan ook kunnen concentreren op de inhoud van het werk.
- De commissie is positief over de ontwikkelingen ten aanzien van de arrestantenzorg in Noord Nederland. Het BHV-beleid wordt voortvarend aangepakt. De commissie wordt op de hoogte gesteld van de te houden oefeningen en kan daarbij aanwezig zijn. Op alle locaties is een bedrijfsnoodplan aanwezig. Op een aantal plaatsen kunnen die plannen wat meer op de locatie zelf worden toegesneden. Niet alle oefeningen zijn ontruimingsoefeningen. De commissie dringt er op aan om de oefeningen ook en met name te richten op het ontruimen waarbij arrestanten zijn betrokken.
- Het algemene beeld op grond van de interviews met ingeslotenen is positief. Men geeft aan met respect bejegend te worden met oog voor speciale situaties. De commissie gaat voort op deze weg en zal meer arrestanten te spreken vragen.
- Het inzetten van camera-observatie, zoals deze wordt toegepast in de ophoudkamers in district Fryslân is al langer punt van discussie, omdat toepassing niet wordt voorafgegaan door een besluit van de hulpofficier van justitie en een mondelinge aanzegging ervan. De commissie dringt er op aan om te borgen dat de aanzegging ook mondeling geschiedt en onthoudt zich van commentaar over de juridische basis van toepassing als automatisme.
- De commissie stelt het op prijs dat naar de medewerkers op Terschelling is gecommuniceerd hoe de eenheidsleiding vindt hoe te handelen bij personen die voor een ibs in aanmerking komen.
- De commissie zou graag zien dat het doorspoelbeleid inzake legionellabesmetting door middel van een zichtbare registratie ook voor de commissie inzichtelijk wordt.
- Ten aanzien van het inschakelen van GGZ-specialisten en voorzieningen adviseert de commissie om daar waar mogelijk de contacten met de GGZ te intensiveren, opdat de GGZ- inzet nog efficiënter kan verlopen.